İBRÂHÎM-İ KASSÂR (İbrâhîm bin Dâvûd er-Rakkî)

Şam'da yetişen tasavvuf âlimlerinden. Evliyânın büyüklerinden. Adı, İbrâhîm olup, babasının adı da Dâvûd'dur. Şam civarında bulunan Rakka'da doğup büyüdüğü için, "Rakkî" de denilmektedir. Künyesi, Ebû İshâk'dır. Uzun bir ömür yaşadı. Şam'da yetişen evliyânın pekçoğu ile görüşüp sohbetlerinde bulundu. Çocuk iken Zünnûn-i Mısrî hazretlerini de gördü. Evliyânın büyüklerinden Cüneyd-i Bağdâdî'nin ve Ebû Abdullah-ı Celâ'nın zamanında yaşamıştı. Fakat onlardan çok sonra, 326 (m. 937) senesinde vefât etti.

Tasavvuf ilminde yüksek bir derecesi olan İbrâhîm-i Kassâr'ın evliyâlık hâlleri ve ahlâkının güzelliği dillere destan olmuştur. Sözleri kalblere te'sîr ederdi. Kerâmetleri çoktur. Şam'daki âlimlerden ders aldı. Ebû Ali Dekkâk, Derrâc, Ahmed bin Mensûr, Ebû Bekr bin Ma'mer gibi büyüklerin sohbetlerinde bulundu. Zünnûn-i Mısrî hazretlerini gördü. Onlardan çok istifâde etti. Diğer yerlere de seyahat edip, gittiği beldelerin âlimlerinden ders aldı, sohbetlerine iştirâk etti. Otuz sene,

halkın kalbini Allah'ın sevgili kullarına ısındırmak, onların hâlini kendi haliyle anlatmak için yolculuk yaptı. Çok ibâdet eder, dünyâ malına ehemmiyet vermezdi. Eline geçeni, fakirlere sadaka olarak dağıtırdı. İnsanların, Allahü teâlânın rızâsını kazanmaları ve ebedî se'âdete kavuşmaları için çalışırdı. İnsanlar, onun feyz ve bereket kaynağı olan sohbetlerinde bulunmak için can atardı. Ebû Bekr bin Şâdân, İbrâhîm bin Ahmed bin Müvellid, Ebû Abdullah Hüseyn bin Ahmed, Mensûr bin Ahmed gibi büyükler, onun sohbet halkasına girebilmiş olan bahtiyarlardandır.

Tasavvuf ilmindeki hakîkatleri öğrenmek için, kendisine gelip nasîhat isteyenler çok olurdu. Devamlı onlara nasîhat verirdi. Bütün ömrünü, insanlar arasındaki bozukluktan ve kötü işleri düzeltmek için feda etti. Şeyh-ül-İslâm Abdullah-ı Ensârî buyurdu ki: "İbrâhîm-i Kassâr, otuz yıla yakın insanların arasında dolaştı. Böylece halkın gönlünün, Allah'ın veli kullarına karşı sevgi ile dolmasını ve onlardan istifâde etmelerini arzu etmişti. O, dinin edeblerine riâyet etmeyenlerin işlediği bir sürü ölçüsüz ve kusurlu işleri, nasîhatlarıyla düzeltmeye çalıştı. Bu husûsta öyle cömertlik yaptı, bıkmadan usanmadan nasîhatlarına devam etti ki, kavmi arasında her sözü kabûl edilen ve çok sevilen bir kimse oldu."

İbrâhîm bin Ahmed-i Murâdî diyor ki, Birgün birisi gelip İbrâhîm-i Kassâr'a: "Rabbine aşık olup, O'nu çok seven kimse, bu sevgisini açığa vurup söyler mi? Veya bu sevginin sırlarına vâkıf olmaya gücü yeter mi?" diye sordu, İbrâhîm-i Kassâr da, ona şu beyitlerle cevap verdi:

"Söylesem yıllarca sürerdi,
Çektiğim aşkın zahmetini.

Bu gözyaşları lâkin,
Delîli O'na olan aşkımın.

Muhabbetim dağlar gibi O'na,
Bir gömlek ağır gelir bu cana."

Zünnûn-i Mısrî hazretlerini görmesini, kendisi şöyle anlatıyor: "Allahü teâlânın kelâmı olan Kur'ân-ı kerîme mahlûktur demeleri için, Ahmed bin Hanbel'i çok sıkıştırdılar. Söylemeyince zindanda hapsettiler. Bunun gibi Zünnûn-i Mısrîyi de sıkıştırıp, "Sen de Kur'ân-ı kerîm mahlûktur dersen, zindana girmekten kurtulursun" dediler. Ben, Zünnûn-i Mısrî'nin, ismini ve şöhretini işitmekteydim. İnsanlar onu seyretmeye gitmişlerdi. Ben daha o zamanlar çocuktum. Ben de, onlarla beraber onu seyretmeye gittim. Zünnûn-i Mısrî'nin elbiseleri düzgün bir vaziyette olmayıp, eski ve yamalı olduğundan, baktığımda bana hakîr göründü. Kendi kendime; "Şan ve şerefi ile dillerde dolaşan, herkesin hürmet ve saygı ile adını söylediği Zünnûn bu mudur?" dedim. Tam o sırada Zünnûn-i Mısrî, insanların içinden yüzünü bana döndü ve: "Ey Genç! Allahü teâlâ bir kulundan yüz çevirdiğinde, o kimse O'nun velî kulları hakkında, onları küçümser bir şekilde, dili uzun olur" dedi. Ben de, kendimden geçerek hemen yere düştüm. Yüzüme su serptiler. Aklım yerine geldi. Gönlümdeki bu düşünceler yok olup gitti. Ona karşı, saf ve temiz bir düşünce ile ayağa kalktım.

Bu hâli açıklarken Şeyh-ül-İslâm Abdullah-ı Ensârî de buyurdu ki: "Allahü teâlânın azametiyle kendini örttüğü kimseyi görmek, acaba mümkün müdür? Bütün âlem, onun örtüsü olur. O da kendi dostlarından örtü olur. Yarın kıyâmet gününde, bu taifeyi görseler bile tekrar tanıyamazlar. Nitekim burada da görseler bilmezlerdi. Allahü teâlâ A'râf sûresi 198. âyet-i kerîmesinde meâlen: "Eğer onlara doğru yolu göstermeye çağırsanız duymazlar. Onları, sana, bakar görürsün. Halbuki onlar, görmezler de"buyurmaktadır.

Yine kendisi anlatır: Ebü'l-Hayr Tinâtî'yi ziyârete gitmiştim. Akşam namazı vakti idi. İmâm oldu, beraber namaz kıldık. Dilindeki pelteklik sebebiyle Fâtiha'yı zorlukla okuyordu. Ben, bunca zamanımı bu adam için mi harcayıp, buralara kadar geldim? diye düşündüm. Namazdan sonra su almak için dışarı çıktım. Bir arslanın üzerime doğru geldiğini görünce, geri dönüp haber verdim. Ebü'l-Hayr hazretleri arslana, "Ben size, misâfirlerime birşey yapmıyacaksınız demedim mi?" buyurunca, hayvan hemen kenara çekilip gitti. Ben işimi bitirip geri dönünce, "Başkalarının kusurlarıyla meşgûl oldunuz, o yüzden de arslandan korktunuz. Biz kalbimizi düzeltmekle meşgûl olduğumuz için, arslan bizden korktu" buyurdu.

Birgün talebelerinden birisi, ıssız bir vadide yolculuk yapıyordu. Aniden önüne bir arslan çıkıverdi. Çok korkmuştu. Onu parçalamak için hücuma hazırlanan arslan, sesini yavaşlatıp, yüzünü toprağa sürmeye başladı. Biraz sonra da oradan savuşup gitti. Talebe bu işe şaşırıp kalmıştı. Üzerine giydiği elbisesine dikkat etti. Hocası İbrâhîm-i Kassâr'ın elbisesinden bir parçanın kendi elbisesine yamanmış

olduğunu gördü. Arslanın, saygı ifâde eden bir davranışta bulunarak çekip gitmesinin sebebinin bu olduğunu anladı. Çünkü Allahü teâlâdan korkusu çok olan evliyâdan, yırtıcı hayvanların bile korktuğunu, onlara saygı duyduğunu biliyordu.

Kalblere te’sîr eden hikmet dolu sözlerinden ba’zıları şunlardır:

“Her insanın kıymeti, himmeti ya’nî gayret ve çalışkanlığı miktârıncadır. Bir kimsenin gayret ve çalışması dünyâ için olup, Allahü teâlâdan yüz çevirmesine sebeb olursa, hiçbir kıymeti yoktur. Fakat bu çalışması, Rabbinin rızâsını kazanmak için olur, O’nun râzı olduğu, beğendiği emirlerine uymak ve yasaklarından sakınmak için olursa, bunun kıymetini takdîr etmek mümkün değildir. Onu, ancak Allahü teâlâ takdîr edip, mükâfatlandırır.”

“Tevekkül; insanın, Allahü teâlânın her husûsta verdiği teminata güvenerek, gönlünü rahata ve huzûra kavuşturmasıdır.”

“Allahü teâlânın yarattığı herşeyden râzı olan kimsenin, arzu ve istekleri olmaz. O, Rabbinin kendisine verdiklerinden râzıdır. Aksi hâlde duâ ederek aşırı istekte bulunmak, Rabbinden râzı olmanın alâmetinden değildir.”

“Ma’rifet, Allahü teâlâyı tanımaktır. Cenâb-ı Hak, akla gelen herşeyin ötesindedir. Bunun için Peygamber efendimiz: “Allahü teâlânın ni’metlerini düşününüz. O’nun zâtı hakkında düşünmeyiniz” buyurdu. Çünkü akla, hayâle gelen herşey, o değildir. O, ötelerin ötesidir.

Ezelde yaratılan ve insana yetecek olan rızık, çalışınca, zahmet çekmeden de insana ulaşır. İnsanın çektiği bütün zahmetler, sıkıntılar ve meşgûliyetler ise, hep fazlasına kavuşmak isteğindendir.”

“Fakîrler de, zenginler de, kendileri için ayrılmış olan rızıklarına kavuşmadan ölmezler. Fakat bu husûsta, fakirlerin tevekkülü daha çoktur. Zenginler ise, ellerindeki mal ve mülklerine, sahip oldukları imkânlarla elde ettikleri sebeplere daha çok güvenirler. Bu hâl de, zenginin, Rabbini unutmasına sebeb olur.”

“Allahü teâlânın velî kulları, ilimle de meşgûl oldukları zaman, dinimizin edeblerine daha çok riâyet ederler.”

“Allahü teâlâ, kendisinden başkalarına bağlanarak, izzet, şan ve şeref sahibi olmak isteyenleri zelîl eder, herkesin yanında hor ve hakîr kılar.”

“İnsanların en zayıfı, nefsinin kötü isteklerinden uzak durmakta âciz kalan kimsedir. En kuvvetlisi de, bu kötü arzularını terk etmeye gücü yeten kimsedir.”

“Bu dünyâda, sana iki şeyin dostluğu yetişir:

1. Allahü teâlânın fakîr kullarından yüz çevirmeyip onlarla sohbet etmek,

2. Allahü teâlânın evliyâ kullarına hizmet edip, duâlarına kavuşmak ve onlardan feyz alarak istifâ de etmek.”

“Rızık için endişeye kapılıp, hep onu düşünmen, geceni ve gündüzünü onun peşinde harcaman, seni Allahü teâlâdan uzaklaştırır ve insanlara muhtaç eder.”

“Allahü teâlâyı sevmenin alâmeti, hep O’nun beğendiği, râzı olduğu işleri yapmak ve Resûlü Muhammed aleyhisselâma tâbi olmaktır.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 354

2) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 102

3) Tabakât-üs-Sûfiyye sh. 319

4) Nefehât-ül-üns sh. 214

5) Risâle-i Kuşeyrî sh. 143

6) Tezkiret-ül-evliyâ cild-2, sh. 63